

Strategies to prevent delinquency among children and adolescents based on the central role of the school

Iman. Mohammadi Farsani¹, Mahmoud. Malmir^{2*}, Mahmoud. Ashrafi³ & Masoud. Heydari⁴

1. PhD student Department of Criminal Law and Criminology, Isfahan Branch (Khorasgan), Islamic Azad University, Isfahan, Iran
2. *Corresponding Author: Assistant Professor, Department of Criminal Law and Criminology, Isfahan Islamic Azad University (Khorasgan), Isfahan, Iran
3. Associate Professor, Department of Criminal Law and Criminology, Isfahan Islamic Azad University (Khorasgan), Isfahan, Iran
4. Assistant Professor, Department of Criminal Law and Criminology, Isfahan Islamic Azad University (Khorasgan), Isfahan, Iran

ARTICLE INFORMATION	ABSTRACT
Article type Original research Pages: 138-156 Corresponding Author's Info Email: dr.malmir1@gmail.com	Background and Aim: childhood and adolescence are of the important periods of life in which personality formation takes place. Therefore, the aim of the current research was to provide solutions to prevent delinquency among children and adolescents, relying on the central role of the school. Methods: The current research is analytical-descriptive and review. Therefore, the required data was collected in a library manner and the data was analyzed by reviewing the research literature. Results: among the institutions in which a person is a member are the family institution and the school institution. Children and teenagers spend most of their time in school, so if the school has special programs to guide and shape their personality, they can prevent this very vulnerable group from falling into various crimes and delinquencies. Therefore, the prevention of delinquency of children and adolescents in school has to return to the correct education and training programs established in the school. Conclusion: The findings indicate that the cooperation between the family and the school in a purposeful and organized manner and with sufficient understanding of education issues, mutual roles and rights and by benefiting from each other's capacities can be the foundation for proper education and prevention of delinquency.
Article history: Received: 2022/08/08 Revised: 2022/12/14 Accepted: 2023/01/13 Published online: 2023/08/27	
Keywords: <i>Achievement goals, students' anxiety, statistics lesson, self-efficacy.</i>	

This work is published under CC BY-NC 4.0 license.

© 2023 The Authors.

How to Cite This Article:

Mohammadi Farsani, I., Malmir, M., Ashrafi, M., & Heydari, M. (2023). Strategies to prevent delinquency among children and adolescents based on the central role of the school. *Jayps*, 4(6): 138-156.

راهکارهای پیشگیری از بزهکاری اطفال و نوجوانان با تکیه بر نقش محوری مدرسه

ایمان محمدی فارسانی^۱، محمود الممیر^{۲*}، محمود اشرافی^۳ و مسعود حیدری^۴

۱. دانشجوی دکتری، گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران
۲. دانشیار، گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران
۳. استادیار، گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران
۴. دانشیار، گروه حقوق جزا و جرم‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان (خوراسگان)، اصفهان، ایران

اطلاعات مقاله	چکیده
نوع مقاله: پژوهشی صفحات: ۱۳۸-۱۵۶ اطلاعات نویسنده مسئول ایمیل: dr.malmir1@gmail.com سابقه مقاله	زمینه و هدف: کودکی و نوجوانی از دوران‌های مهم زندگی است که شکل‌گیری شخصیت در آن صورت می‌پذیرد، اگر در این دوره فرد مورد مراقبت قرار گیرد، می‌تواند سبب شکل‌گیری صحیح شخصیت فرد و تعالی او و نهایتاً جامعه شود. از این رو هدف از پژوهش حاضر ارائه راهکارهای پیشگیری از بزهکاری اطفال و نوجوانان با تکیه بر نقش محوری مدرسه بود. روش پژوهش: پژوهش حاضر از نوع تحلیلی-توصیفی و مروری می‌باشد. از این رو داده‌های مورد نیاز به شیوه کتابخانه‌ای گردآوری شده و با مرور ادبیات پژوهش به تحلیل داده‌ها پرداخته شد. یافته‌ها: از جمله نهادهایی که فرد در آن عضو است نهاد خانواده و نهاد مدرسه می‌باشد. اطفال و نوجوانان عمده‌ی وقت خود را در نهاد مدرسه طی می‌کنند بنابراین اگر مدرسه برنامه‌های خاصی برای هدایت و شکل‌گیری شخصیت آنها داشته باشد، می‌تواند از ابتلاء این قشر بسیار آسیب‌پذیر به جرائم و بزه‌های گوناگون جلوگیری کند. بنابراین پیشگیری از بزهکاری کودکان و نوجوانان در مدرسه بازگشت به برنامه‌های تربیتی و آموزشی صحیحی دارد که در مدرسه وضع شده است. نتیجه‌گیری: با توجه به تحقیقات به عمل آمده همکاری این دو نهاد یعنی خانواده و مدرسه به صورت هدفمند و سازمان یافته و با شناخت کافی از مسائل تعلیم و تربیت، نقش و حقوق متقابل و با بهره‌مندی از ظرفیت‌ها و توان یکدیگر می‌تواند زمینه ساز تربیت صحیح کودکان و پیشگیری از بزهکاری اطفال و نوجوان باشد.
واژگان کلیدی پیشگیری، بزهکاری، مدرسه‌مدار، حقوق جزا، کودک و نوجوان.	انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با CC BY-NC 4.0 صورت گرفته است. تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است.

شیوه استناد به این مقاله

محمدی فارسانی، ایمان، الممیر، محمود، اشرافی، محمود، و حیدری، مسعود. (۱۴۰۲). راهکارهای پیشگیری از بزهکاری اطفال و نوجوانان با تکیه بر نقش محوری مدرسه. *مطالعات روان‌شناختی نوجوان و جوان*، ۴(۶): ۱۵۶-۱۳۸.

مقدمه

از نظر شرعی و قانونی کودکی به دوره‌ای از سن ۵ سالگی تا ۱۵ سالگی فرد اطلاق می‌شود و نوجوانی از سن ۱۵ سالگی تا ۱۸ سالگی را شامل می‌شود. این دوره‌ها از برهه‌های حساس زندگی افراد می‌باشد، در این دوران چون افراد ناتوان هستند و استقلال شخصیتی ندارند، در صورت برخورد با تفکرات انحرافی سریعاً جلب این تفکرات شده و به دلیل ضعیف بودن قوه تشخیص نمی‌توانند صحیح را از ناصحیح تشخیص داده و نهایتاً منحرف می‌شوند. در این دوره افراد نیازهای مختلف مادی و معنوی (روحي و روانی) دارند که باید از طرق صحیح این نیازها برطرف شده و پاسخگویی شود و الا در آشفته بازار تفکرات انحرافی نهال کودکی و نوجوانی کج شده و آسیب‌های جدی می‌بیند و علاوه به ضررهایی که به خود می‌زند، سبب خسارات بزرگی برای جامعه می‌گردد بنابراین نیاز هست تا جلوی این انحرافات از طریق آموزش‌های صحیح و تربیت درست و در مواردی با اقدامات پیشگیرانه مانع از آن شد. اولین نهاد اجتماعی که کودک و نوجوان با آن در ارتباط هستند، خانواده می‌باشد. خانواده نقش بسیار مهمی در تربیت فرزندان دارد و می‌تواند مانع بزرگی برای ایشان در مورد اقدام به بزه باشد، پدر و مادرها باید علاوه بر اینکه در این زمینه آموزش ببینند باید بتوانند به صورت هدفمند نیازهای روحی و روانی بعلاوه نیازهای مادی کودک و نوجوان را تامین و به درستی هدایت کنند. کودکان و نوجوانان در ورود به اجتماع اولین نهادی که بعد از خانواده با آن روبرو می‌شوند نهاد مدرسه است، مدرسه محل آموزش و تربیت ایشان است و عمده‌ی وقت یک کودک در مدرسه طی می‌شود بنابراین مدرسه باید بتوانند با تربیت افراد و اقدامات آموزشی و تربیتی که ارائه می‌دهد مانع از انحراف کودکان شود گرچه هدف در مدرسه همان‌گونه که از کلمه‌ی دانش‌آموز بر می‌آید آموختن دانش به فرد است اما این دانش باید در فضایی صحیح و با پیش زمینه‌ی تربیتی به ایشان ارائه شود تا محصول و نتیجه‌ی آن

انحراف و ایجاد افراد بزهکار در جامعه نباشد پس پیشگیری از بزهکاری باید حول مدار مدرسه پیگیری شود و راهکارهای اصیل در این باره ارائه، بررسی و مطالعه گردد تا بتوان به هدف نهایی یعنی پیشگیری از بزهکاری کودکان و نوجوانان رسید. پژوهش حاضر به روش توصیفی-تحلیلی صورت پذیرفته و به دنبال پاسخگویی به پرسش‌هایی از قبیل؛ «پیشگیری مدرسه مدار از بزهکاری کودکان و نوجوانان چگونه است؟»، «راهکارهای عرفی پیشگیری از بزهکاری کودکان و نوجوانان چیستند؟» و... است. در مورد پیشینه‌ی پژوهش باید گفت پژوهش‌های متعددی در این زمینه انجام شده است از جمله این پژوهش‌ها می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود البته وجه افتراق بزرگی بین این پژوهش‌ها و پژوهش حاضر وجود دارد که به صورت موردی در ذیل بررسی می‌گردد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع تحلیلی-توصیفی و مروری می‌باشد. از این رو داده‌های مورد نیاز به شیوه کتابخانه‌ای گردآوری شده و با مرور ادبیات پژوهش به تحلیل داده‌ها پرداخته شد.

یافته‌ها

در این بخش به بررسی مفاهیمی چون کودک و نوجوان، بزهکاری و پیشگیری پرداخته می‌شود.

۱-۱) کودک (طفل) و نوجوان

کودکی و نوجوانی از مراحل ابتدایی زندگی یک شخص حقیقی می‌باشند و در قانون و فقه تعاریف مختص به خود را دارند. در قانون حمایت از کودکان و نوجوانان آمده است: «کلیه اشخاصی که به سن هجده سال تمام هجری شمسی نرسیده‌اند از حمایت‌های قانونی مذکور در این قانون بهره‌مند می‌شوند»، بر اساس مفهوم این ماده کسانی که زیر ۱۸ سال شمسی سن دارند جزو کودکان و نوجوانان می‌باشند. ماده ۱۳۱۴ قانون مدنی سن اطفال را

حمایت‌های قانونی مذکور در این قانون بهره‌مند می‌شوند» (حسینی‌خواه، ۱۳۸۹). در روانشناسی کودک نیز بر اساس رشد و نمو او سن زیر ۱۲ سالگی دوران کودکی نام گرفته است (موذن‌زادگان، ۱۳۸۳). در دین مبین اسلام برای کودکان در برخی موارد تا سن ۷ سالگی را سن کودکی بر شمرده‌اند (اردشیر، ۱۳۸۶). به نظر نگارنده برای تطبیق قانون و فقه و رسیدن به یک نتیجه‌ی معقول می‌توان سن ۵ تا ۱۵ سالگی را کودکی و ۱۵ تا ۱۸ سالگی را نوجوانی دانست.

۲-۱) بزهکاری

بزهکاری مفهومی است که از چهار هزار سال پیش تاکنون مفهومی تغییرات گسترده‌ای یافته است (رگولی، ۲۰۰۸). برخی در تعریف لغوی بزه گفته‌اند بزه به معنای گناه و خطا می‌باشد و بزهکاری همان گناهکاری و عدوان است (معین، ۱۳۸۷). برخی در تعریف بزهکاری گفته‌اند؛ بزهکاری یعنی ترک وظیفه‌ی قانونی یا انجام عمل خطایی که عنوان جرم ندارد، این عنوان بیشتر در مورد جرائم اطفال و نوجوانان کاربرد دارد (نجفی ابرندآبادی و هاشم‌بیگی، ۱۳۹۰؛ موسوی، ۱۳۹۰). برخی گفته‌اند بزه به معنای عملی خلاف قوانین، مقررات و موازین و فرهنگ جامعه است و کسانی که مرتکب آن می‌شوند بزهکار نامیده می‌شوند (محمدی‌اصل، ۱۳۸۵). برخی در تعریف گفته‌اند بزه جرم عملی غیرقانونی است که عامل آن توسط یک دولت یا مقام مجازات می‌شود (کرایم، ۲۰۰۹). برخی گفته‌اند بزه تعریف مشخص و قانونی ندارد (فارنر، ۲۰۰۸) اما مشهورترین دیدگاه در مورد جرم مقوله‌ای است که توسط قانون ایجاد شده است به نظر آنچه قانون آن را نهی و برای آن مجازات تعیین نموده باشد، بزه است (الیزابت، ۲۰۰۳).

۳-۱) پیشگیری

واژه‌ی «پیشگیری» از نظر لغوی به معنای عمل پیشگیری، جلوگیری، دفع، میانیت، حفظ صحت و منع سرایت مرضی از پیش گرفتن می‌باشد (معین، ۱۳۸۷).

زیر ۱۵ سال تعیین نموده است. ماده ۸۸ قانون مجازات برای اطفال و نوجوانان تعیین سن نموده و بیان داشته نه تا پانزده سال تمام شمسی سن اطفال است. در تبصره ۱ ماده ۳۰۴ قانون آیین دادرسی کیفری ۱۳۹۲ نیز طفل کسی است که به حد بلوغ شرعی نرسیده است. در تعریفی دیگر می‌توان به ماده ۸۹ قانون مجازات اسلامی اشاره نمود که در تعیین محدوده‌ی سنی نوجوانان اعلام داشته سن نوجوانان پانزده تا هجده سال تمام شمسی است موضوع این ماده است. با بررسی قوانین کیفری در ارتباط با طفل بزه دیده می‌توان محدوده‌ی سنی طفل را به چند دیدگاه تقسیم کرد:

۱) در مواد ۸۳، ۱۱۲، ۱۱۳، ۱۴۷، ۲۲۱، ۲۲۶، ۲۷۱، ۲۹۲، ۳۰۶، ۳۰۸، ۴۰۰، ۴۰۱، ۴۰۹، ۴۵۳، ۶۱۹، ۶۳۱، ۶۳۲ و ۶۳۳ قانون مجازات اسلامی از عناوین: صغیر، نابالغ، طفل، کودک و امثال آن اکتفا گردیده و به سن خاصی اشاره نشده است. در این مواد با توجه به تعریفی که از کودک در تبصره‌ی یک ماده‌ی ۱۲۱۰ ق.م. ذکر گردیده است، می‌توان افراد زیر ۹ سال تمام قمری (دختران) و زیر ۱۵ سال قمری (پسران) را طفل قلمداد کرد.

۲) دسته دوم، قوانینی هستند که در آن‌ها بدون این که بر صغیر یا کبیر اشاره شده باشد، سن تصریح گردیده است. مانند ماده ۶۲۱ ق.م.ا؛ بر اساس این ماده، اگر سن مجنی علیه کمتر از پانزده سال تمام باشد، موجب تشدید مجازات مرتکب خواهد شد یا مطابق با ماده ۷۹ و ۱۷۶ قانون کار، به کار گماردن افراد کمتر از ۱۵ سال جرم محسوب شده و تحت شرایطی، مرتکبین به مجازات‌های مقرر محکوم خواهند شد.

۳) مواردی که قانونگذار بدون اشاره به طفل بودن، افراد زیر ۱۸ سال را مشمول حمایت‌های کیفری خاص نموده است. بر اساس ماده‌ی ۱ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب آذرماه ۱۳۸۱ شمسی؛ «کلیه‌ی اشخاصی که به سن هجده سال تمام شمسی نرسیده‌اند، از

۲) شناسایی عوامل بزهکاری در اطفال و نوجوانان

عوامل بزهکاری در اطفال و نوجوانان متعددند و شناسایی این عوامل و زمینه‌های بروز آنها حائز اهمیت است. برای دستیابی به عوامل بزهکاری باید ارتباط کودکان و نوجوانان را با جوامعی که ایشان در ارتباط هستند بررسی نمود به نظر می‌رسد بتوان عوامل بزهکاری ایشان را در ارتباط با خانواده، مدرسه، محیط و عوامل مرتبط با شخص پی جست. اگر بخواهیم انواع بزهکاری اطفال و نوجوانان را تقسیم کنیم می‌توان به مواردی همچون جرایم علیه اموال، جرایم علیه اشخاص، جرایم جنسی، جرایم مواد مخدر، ولگردی و تکدی اشاره نمود.

۱-۲) عوامل مرتبط با خانواده

سوء استفاده از اطفال در مقاصد مختلف (فصل سوم قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب ۱۳۹۹/۰۲/۲۳ به جرم انگاری آن پرداخته و برای مرتکبین مجازات حبس و جزای نقدی تعیین کرده است)، سوء رفتار با کودک (ماده ۸ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان به آن پرداخته است)، کودک‌آزاری (ماده ۱ قسمت ۲ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان کودک‌آزاری را از جرایم عمومی اعلام نموده است)، عدم توجه به نیازهای عاطفی و جسمی اطفال و نوجوانان، در سایه قراردادن ایشان به این معنا که از ایشان غفلت کنیم و سهل‌انگاری نسبت به ایشان صورت پذیرد، بی‌سوادی والدین و پایین بودن سطح معلومات ایشان، معتاد بودن یکی از اعضای خانواده، عدم کنترل‌ها و مراقبت‌های لازم از کودکان و نوجوانان، فقر، شرایط نامطلوب خانوادگی، حاملگی زودرس، خودکشی و سابقه آن در خانواده، طلاق، متارکه و دعوای والدین از مهم‌ترین عوامل بروز بزهکاری کودکان و نوجوانان در سطح خانواده است (گل‌محمدی، ۱۳۹۰؛ مهدوی، ۱۳۹۱). خانواده مرکز تولد، رشد و نمو جسمی و روحی کودک است، مرکزی است که نوجوان می‌تواند نیازهای روحی، روانی، فرهنگی و اجتماعی، مادی و بیشتر نیازهای خود را از آن تامین کند (کتولی‌نژاد، ۱۳۹۰) لذا در صورتی که خانواده از هم

مفهوم موسع پیشگیری، طیف وسیعی از اقدامات کیفری و غیرکیفری را در بر می‌گیرد. در مقابل مفهوم مضیق از پیشگیری قرار دارد که فقط تدابیر غیر کیفری را شامل می‌گردد (میرخلیلی، ۱۳۸۸) هدف از پیشگیری دور ساختن کودکان و نوجوانان از رفتارهای ضداجتماعی طی مراحل اولیه زندگی آنها از یک سو و نظارت و حمایت از کودکان در وضعیت دشوار است (معظمی، ۱۳۹۱). واژه پیشگیری در مفهوم متداول آن در معانی پیش دستی کردن، پیشی گرفتن و به جلوی چیزی شتافتن همچنین آگاه کردن، خبر چیزی را دادن و هشدار دادن است اما در جرم‌شناسی پیشگیرانه در معنی اول است یعنی با کاربرد فنون مختلف به منظور جلوگیری از وقوع بزهکاری به جلوی جرم رفتن و پیشی گرفتن از آن است (محمدنسل، ۱۳۸۷) اگر از مردم راجع به پیشگیری سؤال کنیم می‌گویند مسجده رفتن، ورزش کردن، درس خواندن، دست فقرا را گرفتن باعث پیشگیری از جرم می‌شود. پیشگیری از وقوع جرم عبارت است از پیش‌بینی، شناخت و ارزیابی خطر وقوع جرم و انجام اقداماتی برای رفع یا تقلیل آن (میرمحمدصادقی، ۱۳۸۱) اقدام پیش‌گیرنده هدف اصلی آن اقدام مؤثر علیه عواملی است که در بروز بزهکاری نقش تعیین کننده دارند. ماده ۱ قانون پیشگیری از وقوع جرم ۱۳۹۴ در تعریف پیشگیری از وقوع جرم مقرر می‌دارد: پیشگیری از وقوع جرم عبارت است از پیش‌بینی، شناسایی و ارزیابی خطر وقوع جرم و اتخاذ تدابیر و اقدامات لازم برای از میان بردن یا کاهش آن. به طور کلی هدف از پیشگیری دور ساختن کودکان و نوجوانان از رفتارهای ضد اجتماعی طی مراحل اولیه زندگی آنها از یک سو و نظارت و حمایت از کودکان در وضعیت دشوار است (معظمی، ۱۳۹۱). در یک تقسیم‌بندی می‌توان پیشگیری را به انواع مختلفی همچون: پیشگیری رشدمدار، پیشگیری جامعه‌مدار، پیشگیری خانواده‌مدار، پیشگیری مدرسه‌مدار، پیشگیری بر اساس آموزه‌های اسلام و مواردی از این دست تقسیم‌بندی نمود.

مدرسه و جلسات اولیاء و مربیان و... از عوامل مهمی هستند که اگر به درستی هدایت نشوند می‌توانند زمینه را برای بزهکاری کودکان و نوجوانان در محیط مدرسه فراهم آورند و بالعکس اگر به درستی مدیریت شوند عامل پیشگیری مهمی هستند.

۲-۳) عوامل مرتبط با محیط

عوامل خطری که در گروه‌های همسالان ممکن است وجود داشته باشد، عبارت است از ارتباط با همسالان منحرف و بزهکار و طرد شدن کودک از گروه همسالان سالم و بهنجار و عدم قدرت و مهارت کودک در برقراری ارتباط صحیح با همسالان خود در مدرسه و در محیط‌های خانوادگی می‌باشد (نجفی ابرندآبادی، ۱۳۷۸). همکاری با باندهای بزهکاری نیز از عوامل دیگر مرتبط با محیط است (مهدوی، ۱۳۹۱). عوامل محیطی مختلف همچون محل زندگی کودک و نوجوان، محل واقع شدن مدرسه، وجود گروه‌های خلافکار و بزهکار در محل زندگی یا مدرسه، وجود تنش‌ها و اختلافات قومی و قبیله‌ای در محل زندگی، وجود اختلافات مذهبی در محل زندگی، محدودیت تکنولوژی در محل زندگی، کمبود و نبود وسائل رفاهی، تفریحی، ورزشی و فرهنگی در محل زندگی و... همه از عوامل مهمی هستند که در صورت عدم رسیدگی به آنها سبب جهت گیری کودکان و نوجوانان به سمت بزهکاری است.

۲-۴) عوامل مرتبط با شخص

عوامل مرتبط با شخص شامل عوامل روحی و جسمی است؛ به جهت بعد روحی و روانی انسان که رکن اصلی در پرورش و تربیت وی است، می‌توان به عوامل خطری چون، خودپنداری منفی، ضعف اعتماد به نفس، ضعف عزت نفس، عدم احساس خود اثرمندی، عدم قدرت تصمیم‌گیری، نقص منبع کنترل و ناتوانی در تأخیر امیال، تمایلات و افکار و انحرافات جنسی زودرس، اختلالات رفتاری و ضعف اعتماد به نفس، خطاهای شناختی و ناتوانی در مقابله با فشار، نقص مهارت‌های ارتباطی و

بپاشد یا مدیریت صحیحی بر آن اعمال نشود یا نقصی داشته باشد شدیداً کودک و نوجوان را تحت تاثیر قرار می‌دهد و آنها را وادار می‌کند تا به اعمال خلاف و بزه روی آورند تا بتوانند کمبودهای موجود در خانواده را از این طریق جبران کنند و به دوستان ناباب پناه ببرند (شامبیاتی، ۱۳۷۲). برقراری مشارکت میان خانواده و مدرسه در زمینه شناسایی کودکان بزهکار با شناخت چهار عنصر نیازهای کودکان، آسیب‌ها و خطرات تهدید کننده آن‌ها، عوامل بزهکاری و نهایتاً کودکان مشکل دار امکان پذیر می‌باشد.

۲-۲) عوامل مرتبط با مدرسه

وظیفه‌ی اصلی ارتقای سطح تحصیلی دانش‌آموزان به عهده‌ی مدارس می‌باشد لیکن بر کسی پوشیده نیست که بی‌توجهی و غفلت والدین و عدم پیگیری ایشان نقش به‌سزایی در افت تحصیلی کودکان دارد. عدم ورود به مدرسه و همچنین ترک تحصیل از آسیب‌زاترین عوامل خطری در ارتباط با مدارس است. بنا به اعلام معاون وزیر آموزش و پرورش کشور، تنها دو ماه پس از آغاز سال تحصیلی ۱۳۸۷-۱۳۸۸ یکصد و پانزده هزار کودک پس از ثبت نام در مقطع ابتدایی در سراسر کشور ترک تحصیل کردند، روش‌های آموزشی و تربیتی غلط مدارس، افزایش خشونت و زورگویی در مدارس از جمله آسیب‌زاترین عوامل مرتبط با بزهکاری کودکان و نوجوانان است (مهدوی، ۱۳۹۱). مدرسه خانه‌ی دوم کودکان و نوجوانان می‌باشد، آنها در این محیط رشد کرده و شخصیت می‌یابند. اگر مدرسه نتواند اهداف عالی‌ه‌ی تربیتی و آموزشی خود را برای دانش‌آموزان به گونه‌ای ارائه دهد که دغدغه‌های این رنج سنی برآورده شود قطعاً زمینه برای بزهکاری کودکان مساعد می‌شود. بنابراین عوامل مرتبط با مدرسه از جمله نحوه‌ی تدریس، برخورد معلم، معاون و مدیر، برخورد مستخدم مدرسه، برخورد دانش‌آموزان با یکدیگر، نحوه برنامه‌ریزی درسی، برنامه‌های فرهنگی و ورزشی، مشارکت والدین در اداره

است به طور عمده با جرائم خطرناک مرتبط است (کریسبرگ و ولف، ۲۰۰۶).

در تقسیم‌بندی‌ای کلی می‌توان آسیب‌ها و جرایم ارتكابی در مدرسه را با توجه به جامعه هدف به دو دسته تقسیم کرد؛

الف) جرایمی که اثر مستقیم بر روی فرد می‌گذارد؛ از جمله این جرایم می‌توان به استعمال دخانیات همانند سیگار و قلیان، استعمال مواد مخدر، جرایم مرتبط با فضای مجازی همچون پورنوگرافی، دوست‌یابی و ارتباط با جنس مخالف، حرمت شکنی‌ها و توهین‌های لفظی، ورود زودرس به مسائل جنسی، تمایل و سوق به انحرافات جنسی همانند تمایل به جنس موافق و...، جرایم مرتبط با خشونت‌های فردی و مشکلات روانی حاصل از ارتباط با گروه‌های بزهکار و... اشاره کرد.

ب) جرایمی که اثر مستقیم هم بر فرد و هم بر اجتماع می‌گذارد؛ این جرایم شامل موارد متعددی است همچون توزیع و حمل مواد مخدر که می‌تواند افراد بسیاری را آلوده کند، ارتباط نامشروع که می‌تواند حیثیت و آبروی افراد را هدف قرار داده و حرمتشان را هتک کند، ایجاد حریق و خسارت و تخریب اموال مدرسه و دیگران، دزدی که سبب اتلاف و غصب اموال دیگران است، ضرب و جرح و ایجاد نزاع‌های گروهی و...

این آسیب‌ها و جرایم به دنبال عدم وابستگی به مدرسه، تلاش برای خروج از مدرسه، عدم مدیریت صحیح در مدرسه و عوامل مرتبط با خانواده و مدرسه ایجاد، تقویت و گسترش می‌یابند. این آسیب‌ها آثار و نتایج منفی بسیاری در آینده کودکان و نوجوانان دارد و می‌تواند آنها را تبدیل به یک عنصر ضد اجتماعی و بزهکار نماید.

۴) پیشگیری مدرسه‌مدار از بزهکاری

پیشگیری مدرسه‌مدار از بزهکاری را می‌توان در چند بخش بررسی نمود؛ الف) پیشگیری مدرسه‌مدار از بزهکاری در ارتباط با خانواده؛ ب) پیشگیری مدرسه‌مدار از بزهکاری؛ ج) پیشگیری مدرسه‌مدار از بزهکاری در

نقص در مهارت پیوند با دیگران، اختلال هویت و خصوصیات منفی خلقی و عاطفی اشاره کرد (مهدوی، ۱۳۹۱). این مجموعه عوامل خطر که بروز و استمرار رفتارهای بزهکارانه را در کودکان و نوجوانان مساعد می‌کنند، تأثیر متقابل بر یکدیگر دارند، به عبارت دیگر در مسیر رشد و جامعه‌پذیری کودک، تمامی این عوامل خطر مختلف، سهمیم هستند و همدیگر را کامل می‌کنند. به همین جهت در پیشگیری باید با رویکردی چند جانبه و نسبت به همه‌ی این عوامل، برنامه‌ریزی و اقدامات مشترک لازم توسط والدین طفل و اولیای مدرسه صورت گیرد.

۳) آسیب‌ها و جرایم ارتكابی مرتبط با مدارس

کودکان و نوجوانان در مدارس با آسیب‌ها و جرایم مختلفی روبرو هستند که از جمله‌ی این موارد می‌توان به جرایم مرتبط با خشونت و درگیری‌های فیزیکی، جرایم مرتبط با مواد مخدر همچون استعمال و توزیع و حمل، سرقت، اخاذی، مزاحمت، زورگویی، جرایم مرتبط با مسائل جنسی، جرایم مرتبط با فضای مجازی، جرایم با پیش‌زمینه‌ی تحقیر شدن در جمع یا نمرات کم گرفتن، خودکشی و... اشاره نمود. لذا طیف وسیعی از جرائم وجود دارد که ممکن است در مدارس رخ دهد به دلیل ارتباط علی بین مدرسه و بزهکاری می‌توان گفت بین بزهکاری و مدرسه ارتباط تنگاتنگی وجود دارد که در صورت عدم مدیریت این موارد از قوه به فعل تبدیل می‌شوند بنابراین شکست تحصیلی، برچسب‌زنی یا تضاد طبقاتی دانش‌آموزان از یک سو و از سوی دیگر احساس بیگانگی نسبت به تجربیات آموزشی که از ماهیت سرد و بی روح مدارس حاصل می‌شود، نقش منفعل و اگذار شده به دانش‌آموزان و تلقی دانش‌آموزان از تحصیل به عنوان امری غیرضروری و نامناسب با آینده آنان، منجر به ایجاد رابطه علی و معلولی بین بزهکاری و مدرسه گردیده است. به طوری که پژوهش‌ها نیز نشان می‌دهند، افت تحصیلی که شامل عملکرد تحصیلی ضعیف و اخراج از مدرسه

ارتباط با نیروی انتظامی؛ د) پیشگیری مدرسه‌مدار از بزهکاری در ارتباط با روانشناسان.

۱-۴) پیشگیری مدرسه‌مدار از بزهکاری در ارتباط با خانواده

یکی از مهم‌ترین نهادهای اجتماعی که مدرسه می‌تواند در ارتباط با آن راهکارهای پیشگیری از بزهکاری را عملی نماید، خانواده می‌باشد (غفوی غروی، ۱۳۵۹). اصالتاً انجمن اولیاء و مربیان برای این منظور تشکیل شده است تا خانواده‌ها از وضعیت تحصیلی و تربیتی فرزندانشان در مدارس آگاهی یابند و در صورت انحرافات ناشی از آسیب‌های فردی و اجتماعی موجود بتوانند عملکرد و پاسخ مناسبی در ارتباط با آنها داشته باشند و مانع از انحراف فرزندانشان شوند اما به نظر می‌رسد این انجمن به تنهایی کافی نیست لذا نیازمند برنامه و ساختار نظام‌مند دقیق‌تری در این زمینه می‌باشد. برای اینکه بتوان ساختار نظام‌مندی شکل داد و پیشگیری مناسب در این زمینه ایجاد شود، عوامل منفی نباید در خانواده‌ها شکل گیرد چراکه کودکان و نوجوانان از خانواده‌های خود آداب و رسوم، خلیات، بازخوردها و کنش‌هایی را دریافت می‌کنند و بر اساس آن رفتارهایی را از خود بروز می‌دهند (توسلی، ۱۹۹۰). از جمله عوامل منفی که نباید در خانواده‌ها شکل بگیرد می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود؛

۱- رفتار خشونت‌آمیز با یکدیگر چه از طرف والدین با فرزندان و چه والدین با یکدیگر و چه فرزندان با هم چراکه این رفتار نادرست سبب می‌شود تا به کودکان چنین القاء شود که کسی که خشن‌تر است می‌تواند آن چیزی را که بخواهد به زور بر دیگران تحمیل کند و به مقصود خود برسد لذا کودکان و نوجوانان نیز با این دید وارد جامعه می‌شوند.

از قاعده باشد و منجر به رفتارهای جلف و زننده شود همانند آنکه نحوه لباس پوشیدن به گونه‌ای باشد که هر کسی هر چیزی که خواست بپوشد مانند لباس‌های مد شده پاره یا هر کسی هر مدل مویی خواست بزند یا پسران و مردان ابروهای خود را بردارند و زنان لباس‌های مردانه بپوشند یا همانند مردان خشن رفتار کنند، همه سبب دوگانگی شخصیت می‌شود و کودک یا نوجوان که خود را بی‌قید و بند می‌بیند که از طرف خانواده نهی‌ای در این زمینه وجود ندارد به راحتی این رفتار را در جامعه از خود بروز می‌دهد.

۳- کمبود یا نبود روابط عاطفی بین اعضای خانواده، خانواده مرکز آرامش است کودک و نوجوان باید بتوانند این آرامش را از طریق دریافت بازخورد عاطفی از طرف والدین و خواهر و برادران خود احساس کنند، در جایی که شکست روحی خوردند یا از مسئله‌ای به شدت ناراحت‌اند یا در مواقع شادی باید بتوانند با اعضای خانواده غم و شادی خود را شریک باشند و خانواده باید این زمینه‌های عاطفی را برای اعضای خود فراهم نماید تا دچار کمبودها و عقده‌های روانی نشوند، اگر کودکان و نوجوانان در معرض این کمبودها قرار بگیرند به دنبال جبران آنها در فضای خارج از خانواده خواهند بود و این زمینه بزهکاری را فراهم می‌کند (متولی‌زاده نائینی، ۱۳۸۶).

۴- عدم رعایت حریم خصوصی، اگر در خانواده حریم شخصی هر فرد رعایت نشود قطعاً افراد خانواده به دنبال نهاد و مکانی خواهند بود که بتوانند این نیاز خود را بر طرف نمایند.

۵- تنبیه و مجازات‌های بی‌مورد، اگر خانواده محل تحکم یکی از اعضای آن باشد و هر چیزی که او می‌گوید باید انجام شود و الا مجازات و تنبیه در پی دارد قطعاً شرایط برای کودک و نوجوان دشوار خواهد شد و نوعی خودسری و تقابل بوجود می‌آید که بازخورد آن هم در خانواده و هم در سطح جامعه ملموس می‌شود.

والدین، تک والدینی، بی‌سوادی یا کم‌سوادی والدین، عدم تفاهم والدین و... اشاره نمود.

بنابر موارد فوق الذکر خانواده باید عاری از عواملی باشد که می‌تواند کودک یا نوجوان را وادار یا تشویق به بزه نماید به این منظور راهکار پیشگیری مدرسه‌مدار از بزهکاری در ارتباط با خانواده را می‌توان در چند جهت تقسیم‌بندی و بررسی نمود؛

۱- آموزش خانواده‌ها و والدین توسط مدارس؛ در این باره باید اظهار داشت بسیاری از خانواده‌ها به دلیل بی‌سوادی یا کم‌سوادی یا عدم اطلاع از فناوری‌های نوین و کاربرد آنها نمی‌توانند شرایط مناسبی را برای کودکان و نوجوانان خود فراهم کنند و خواه یا ناخواه دچار مشکلاتی که قبلاً ذکر گردید می‌شوند، برای رفع این معضل نیاز هست تا مدارس بوسیله‌ی دبیران و مدیران مجرب اداره شده و ایشان برنامه منظمی جهت آموزش به اعضای خانواده تدارک ببینند، این آموزش‌ها می‌توانند در سطوح مختلفی همچون آموزش والدین، آموزش پدرها، آموزش مادرها، آموزش خواهرها و برادرهای بزرگ‌تر و... برگزار شوند و به عنوان مختلفی ارائه گردند از جمله این عناوین می‌توان به آموزش حضوری، آموزش از طریق ویدیو کنفرانس، آموزش از طریق فیلم‌ها و کلیپ‌های آموزشی، آموزش از طریق فضای مجازی، آموزش از طریق چاپ و توزیع روزنامه، اطلاعیه، هفته‌نامه و...، آموزش از طریق چاپ بنر و اطلاعیه، آموزش از طریق طرح پیشنهادی پژوهش حاضر به عنوان پلیس خانواده بدین ترتیب که کودکان و نوجوانان را برای خودآموزی ایشان آموزش داده و وظیفه‌ی پلیس خانواده را به ایشان محول کنند تا ایشان بتوانند موارد آموزشی خود را در سطح خانواده گوشزد کنند و راه‌های دیگر که تمامی این موارد جهت پیشگیری از بزهکاری کودک و نوجوان پیشنهاد می‌شوند.

۲- مشاوره فرهنگی، عقیدتی، روانشناسی و پزشکی توسط مدارس؛ مدارس می‌توانند با حمایت نهادهای دولتی همچون آموزش و پرورش، وزارت علوم و تحقیقات، وزارت بهداشت و درمان، حوزه علمیه و نهادهای مرتبط

۶- اعتیاد یکی از اعضای خانواده، در صورتی که پدر یا مادر یا فرزند بزرگ خانواده معتاد به مواد مخدر شود چون اعتیاد خانمان‌سوز است و فرد معتاد تا زمانی که مواد مصرفی خود را استفاده می‌کند رفتار آرامی دارد و در صورت عدم مصرف مواد رفتارهای خشونت‌آمیز و خطرناکی از خود بروز می‌دهد و غالب رفتارها و عملکردهای فرد معتاد نوعی بزهکاری، جرم و خلاف قانون می‌باشد این شرایط خانواده را مسموم می‌کند و محیط مناسبی جهت تربیت شخصیت مفید اجتماع نیست و کودک یا نوجوان در این محیط به صورت ناسالم و با داشتن رفتارهای خطرناک وارد اجتماع می‌شود و به نوعی اعمال بزهکاری را در آینده مرتکب خواهد شد.

۷- عدم تامین مالی و اقتصادی سطح معیشت خانواده، زمانی که والدین نتوانند نیازهای ابتدایی اعضای خانواده را تامین کنند، کودکان و نوجوانان با کمبودهایی مواجه خواهند شد که جبران آنها به زمان‌های آینده موکول می‌شود و در آن زمان دیگر این نیاز برای شخص وجود ندارد و این خود نوعی عقده و حقارت خواهد شد و کودک یا نوجوان ممکن است برای رفع نیاز خود در ارتباط با گروه همسالان اقدام به سرقت یا اعمال بزه نماید (آزموده، ۱۳۹۰).

۸- اعضای خانواده نباید بزهکار، مجرم یا خلافکار باشند، در صورتی که اعضای خانواده خلاف قانون مرتکب شوند چه مجازات بشوند یا نشوند کودک و نوجوان بازخوردی که از ایشان می‌گیرد بازخورد مناسبی نیست و قطعاً محیط، محیطی ناسالم جهت پرورش ایشان خواهد بود و زمانی که وارد جامعه شوند این رفتارهای خلاف قانون برایشان نهادینه شده و در سطح جامعه نیز دردسر ایجاد می‌کنند (کاری‌یو، ۱۳۸۱).

۹- از جمله موارد دیگری که تاثیر در تربیت فرزندان دارد و می‌تواند به عنوان مشکلات مادی یا روحی و روانی بروز کند و کودک یا نوجوان به دنبال رفع کمبود و جبران آنها از طریق بزهکاری باشد می‌توان به جدایی و طلاق

کنند نه اینکه به دنبال پرونده‌سازی و مچ‌گیری باشند. در این باره بند د ماده ۸ قانون نیروی انتظامی مصوب ۱۳۶۹ از وظایف مهم نیروی انتظامی را پیشگیری از وقوع جرم یا بزه دانسته است.

۴- مشاوره حقوقی؛ مدارس می‌توانند در این زمینه با همکاری قوه قضائیه و استفاده از قضات مستعد در این زمینه و با استفاده از کانون وکلای مرکز و کانون وکلای قوه قضائیه از ظرفیت حقوقی وکلای متبحر و این قشر متخصص استفاده نموده و مسائل مرتبط با حوزه حقوقی خانواده‌ها و کودک و نوجوان را مرتفع کنند (معظمی، ۱۳۹۱)، اگر خانواده‌ای مشکل حقوقی در زمینه‌های مختلف جزایی یا کیفری یا حقوق خانواده یا حقوق عمومی داشت مشورت‌های ویژه‌ای را در اختیار آنها بگذارند، این مشاوران می‌توانند مانع بسیاری از بزه‌هایی باشند که سبب آنها خانواده است. در این باره می‌توان به ماده ۱ قانون اقدامات تأمینی مصوب ۱۳۹۹ و همچنین بند ز ماده ۱۳۰ قانون برنامه چهارم توسعه مصوب ۱۳۸۲/۶/۱۱ و اصل ۱۵۶ قانون اساسی اشاره داشت که پیشگیری از وقوع جرم توسط دادگاه و مراجع قانونی را در مانحن فیه اشاره می‌نمایند.

۵- مشاوره دینی؛ مدارس می‌توانند از ظرفیت حوزه‌های علمیه در این زمینه استفاده کنند و از روحانیون واجد صلاحیت استفاده نموده و خانواده‌ها و کودکان و نوجوانان و مشکلات مذهبی آنها را با دادن مشاوره صحیح و تبیین و پاسخگویی سوالات نیاز ایشان را بر طرف نمایند.

۶- مشاوره دولتی؛ مدارس می‌توانند از صاحب منصبان دولتی همچون وزیران، استانداران، معاونان ایشان و مدیران کل، فرمانداران، بخشداران و شوراهای اسلامی، ادارات بهزیستی، کمیته امداد امام خمینی (ره)، بنیاد مستضعفان و... استفاده نموده و به خانواده‌هایی که از نظر اقتصادی و وضع معیشتی مشکل دارند کمک نمایند، مدارس در این زمینه می‌توانند خانواده‌ها را با هماهنگی ایشان رده بندی نموده و با دعوت از مسئولین در فضای

همکاری نموده و کارشناسان و متخصصان در زمینه‌های فرهنگی و عقیدتی از حوزه علمیه و ظرفیت‌های وزارت آموزش و پرورش، روانشناسی و پزشکی از وزارت علوم و وزارت بهداشت را برای مدارس تقاضا نماید و مدارس باید در کنار امور آموزشی گروه‌های متخصص این چنینی را نیز در اختیار داشته باشند که به فراخور نیاز دانش‌آموزان و خانواده‌های آنها در مدارس حاضر شده و آموزش‌های لازم و خدمات مورد نیاز را ارائه دهند (کی‌نیا، ۱۳۹۲). لایحه قانونی تشکیل سازمان بهزیستی مصوب ۱۳۵۹ پیشگیری از وقوع جرم را از طریق همیاران بهداشت روانی از وظایف مهم سازمان بهزیستی دانسته است.

۳- مشاوره نظامی و امنیتی و اخلاقی توسط مدارس؛ مدارس می‌توانند با همکاری و هماهنگی نهادهای نظامی همچون نیروی انتظامی، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، وزارت اطلاعات و... دوره‌های آموزشی در مورد خطراتی که ممکن است خانواده‌ها با آن در جوامع امروزی برخورد کنند، بگذارند (فتح‌اللهی، ۱۳۸۸؛ رجیبی پور، ۱۳۸۲). البته این دوره‌ها باید در قالب جذب معلم یا کارشناس امنیتی- انتظامی و در فضایی صمیمی و دوستانه به دور از هرگونه تشریفات نظامی برگزار شود تا خانواده‌ها بتوانند معضلات خود در این زمینه را به راحتی با مشاور در میان بگذارند و از عواقب احتمالی که ممکن است پیگیری یا عقوبت آنها را در پی داشته باشد ایمن باشند به عبارت دیگر مشاور در این حوزه باید همانند یک معلم و یک امین رفتار کند، و وجه اجتماعی مقبولی داشته باشد تا والدین به ایشان اعتماد کنند، حتی المقدر از افرادی باشند که تخصص ویژه در زمینه خانواده و نوجوانان و کودکان داشته باشند، با لباس نظامی و یونیفرم‌های مخصوصی که سبب جلب توجه افراد مختلف می‌شود در محل مدرسه حاضر نشوند، از استفاده یا به همراه داشتن اسلحه و وسائل نظامی که کنجکاوی را تحریک می‌کند دوری کنند، به دنبال جلب اعتماد خانواده‌ها باشند، مسائل مرتبط را حوزه خود را ابتدا با اصلاح درون خانواده شروع

برنامه‌های مدرسه محور در آموزش و پرورش می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد؛

(۱) پرورش: مدارس در زمینه‌ی پرورش می‌توانند با توجه به ساحت‌های انسانی برای هر دانش‌آموز به مقتضای سن او برنامه‌های خاصی را مدون کنند؛ از ساحت‌های انسانی می‌توان به ساحت مادی و روحی اشاره کرد که هر کدام از این موارد با توجه سن هر فرد متفاوت است. در مورد ساحت مادی و روحی می‌توان گفت کودکان نیازمند روش مخصوصی از پرورش هستند که با نوجوانان متفاوت است. کودک گاهی با یک داستان از زبان حیوانات جذب می‌شود و می‌توان نکات پرورشی را در قالب داستان‌های آموزنده بیان کرد این در حالی است که نوجوان به راحتی درک می‌کند که چنین داستانی از زبان حیوانات معقول نیست بنابراین مدارس باید در برخورد با هر سنی مطابق آن برنامه‌ی پرورشی بگذارند از جمله برنامه‌های پرورشی برای ساحت مادی و معنوی می‌توان به پرورش روحیه شجاعت، محبت، اعتماد به نفس، تصمیم‌گیری، نه گفتن، فداکاری، ایثار، گذشت، نوع‌دوستی و رفاقت، همکاری، صداقت در گفتار و رفتار، ایمان به خدا، تقوا، گرایش به عبادات و مراسمات فردی و جمعی، گرایش به صفات نیک همچون قناعت، عمل صالح و... و در مقابل پرورش افراد به منظور دوری از رذایل و صفات پست همچون دروغ‌گویی، دزدی، ترس، غیبت، فضولی، جاسوسی، استراق سمع، تجاوز به حقوق دیگران، ضایع کردن طبیعت، اسراف، افراط، تفریط، تذبذب و... همه‌ی این موارد را می‌توان در برنامه‌های پرورشی در قالب بازی‌های حقیقی و مجازی، مسابقات یا جوایز مناسب، داستان‌خوانی، فضای مجازی و فیلم‌ها، برنامه‌های کلاسی و گروهی در زمینه‌های اعتقادی و اخلاقی و... برای سنین مختلف تدوین نمود و از اساتید مجرب در این زمینه استفاده کرد. باید توجه داشت پرورش به تنهایی کافی نیست و آموزش هم نیاز است و آموزش هم به تنهایی کافی نیست و این دو با هم دو بال سنین کودکی و نوجوانی هستند که می‌توانند او را به گونه‌ای تربیت کنند

مدرسه و با حضور والدین مشکلات را بررسی و برای حل آنها چاره‌جویی کنند. در این باره می‌توان به ماده ۹ قانون ایجاد وزارت رفاه و تامین اجتماعی مصوب ۱۳۸۳/۲/۲۱ اشاره داشت که بیان می‌دارد این وزارتخانه باید از طریق فراهم کردن زمینه‌ی رفاه عمومی و ارتقاء انواع حمایت‌های اقتصادی، اجتماعی و مدنی زمینه‌ی پیشگیری از بزه را فراهم کند.

هنگامی که مدارس از افراد فوق‌الذکر در زمینه‌ی خانواده استفاده کنند به یقین با استوار شدن نهاد خانواده و رفع این معضلات پیشگیری مدرسه‌مدار از بزهکاری در ارتباط با خانواده محقق می‌شود.

۲-۴) پیشگیری مدرسه‌مدار از بزهکاری

مدرسه خانه‌ی دوم کودک و نوجوان است. کودکان و نوجوانان در این محیط فعالیت‌های اجتماعی را یاد گرفته و به دنبال شکل‌دهی شخصیت اجتماعی خود هستند بنابراین مدرسه می‌تواند تاثیر بسزایی بر روی شخصیت افراد گذاشته و ایشان را از ابتلا به جرایم باز دارد البته این بازدارندگی به این معنا نیست که مدارس می‌توانند کار نیروی انتظامی را انجام دهند بلکه منظور این است که مدارس می‌توانند با برنامه‌هایی که در زمینه‌ی آموزش و پرورش برای کودکان و نوجوانان می‌گذارند از نظر فرهنگی، اعتقادی و ایمانی به گونه‌ای راهنمایی کنند که شخصیت این قشر، شخصیتی مذهبی و قانون‌مدار تربیت شود و بدین ترتیب از بسیاری از جرایم جلوگیری نماید. برای این منظور مدارس می‌توانند برنامه‌های خود را در دو زمینه‌ی آموزش و پرورش تقسیم‌بندی کنند. متأسفانه مدارس در دهه‌های اخیر به دنبال افزایش کیفیت آموزش بوده‌اند اما بحث پرورش در حاشیه قرار گرفته و کمتر به آن توجه شده است چنانکه شاخص موفقیت در مدارس شاخص آموزشی است به عنوان مثال هر مدرسه‌ای که قبولی بیشتری در مدارس سمپاد (تیزهوشان) داشته باشد مدرسه‌ی موفق‌تری است بعد از آن مدرسه‌ای که قبولی بیشتری در مدارس نمونه دولتی داشته باشد اما در مورد

مختلف و مشاعره، مسابقات مرتبط با تاریخ، آموزش مهارت‌های مطالعه در مورد درس‌های حفظی و... ارائه نمود.

۴- آموزش مهارت‌های زندگی؛ در این زمینه مدارس باید بتوانند از طریق آموزش مهارت‌های ابتدایی زندگی برای پسران و دختران همچون نظم و انضباط در زندگی، آداب غذا خوردن، آداب معاشرت، آداب مهمانی رفتن، احترام به بزرگ‌ترها، نحوه برخورد با همسالان و کوچک‌ترها، نحوه تهیه کردن غذای خود، پوشیدن لباس و... همه می‌توانند از طریق مدارس آموزش داده شوند قطعاً نظام‌مند کردن کودکان و نوجوانان می‌تواند آنها را برای زندگی در اجتماع و دوری از اعمال خلاف قانون یاری دهد (سبحانی‌نژاد و همکاران، ۱۳۸۷).

۵- آموزش اطلاعات مربوط به سلامت روح و روان؛ مدارس می‌توانند با آموزش عملی نحوه شاد زیستن و متدهای روانشناسی و ارائه راه حل مشکلات روانی کمک شایان توجهی در جهت پیشگیری از بزهکاری این قشر نمایند.

۶- آموزش برنامه‌ریزی برای تفریح هدفمند؛ مدارس باید برنامه آموزش در مورد تفریح هدفمند داشته باشند تا کودکان و نوجوانان علاوه بر تفریح و بازی در زمان فراغت ضمن آن نکات مهمی را یاد بگیرند از جمله این نکات مثلاً در بازی فوتبال همکاری تیمی است یا در بازی‌ها دیگر آموزش عملی صبر و تلاش و مقاومت برای رسیدن به هدف است.

۷- آموزش مطالب معنوی و عقاید صحیح؛ مدارس باید از طریق آموزش مطالب اعتقادی کودکان و نوجوانان را به گونه‌ای هدایت کنند که دانش‌آموز التزام عملی در خود برای دوری از گناه و بزه حس کند و ناخودآگاه از بدی‌ها بدش بیاید و به خوبی‌ها تمایل یابد.

۸- آموزش مطالب مفید و کاربردی؛ مدارس باید برنامه‌ی دقیقی درباره‌ی شناخت کارهای کاربردی و ابزارهای که

که هم برای خود و هم برای خانواده و هم برای جامعه مفید باشند.

۲) آموزش: مدارس در زمینه‌ی آموزش پیش‌تاز این عرصه هستند. کودکان و نوجوانان در مدارس دانش را فرا گرفته و مهارت‌های علم و دانشی خود را افزایش می‌دهند. اگر برنامه‌ی آموزشی مدارس برنامه‌ی جامع و مانعی باشد می‌تواند نهال رو به رشد کودک و نوجوان را به سمت صحیحی هدایت کند تا این نهال بتواند در آینده مثمر باشد و برای جامعه مفید گردد. در کانادا برنامه‌های به‌منظور شرکت نوجوانان متعلق به خانواده‌های با سطح درآمد پایین در فعالیتهای ورزشی، موسیقی، پیشاهنگی و دیگر فعالیتهای اجتماعی به مدت سه سال اجرا گردید که بهبود مهارت‌های نوجوانان شرکت‌کننده در این برنامه در زندگی اجتماعی، میزان دستگیری کمتر و ارتکاب رفتارهای مجرمانه کمتری را به همراه داشت (بیکر، ۲۰۰۶).

مدارس باید همه‌ی جنبه‌های زندگی کودک و نوجوان را در نظر داشته و برای آن برنامه آموزشی داشته باشند، از جنبه‌های مهم زندگی کودک و نوجوان می‌توان به موارد ذیل اشاره نمود؛

۱- سلامت جسم که مدارس می‌توانند با برنامه‌ریزی برای کلاس‌های ورزشی مناسب از انواع ورزش‌های انفرادی و تیمی آن را تضمین نمایند.

۲- تقویت هوش و مهارت‌های ذهنی که می‌تواند شامل حل معماها، معادلات، پازل‌ها، ابزارهایی که برای فعال کردن هوش و تقویت هوش استفاده می‌شوند یاد کرد همین طور می‌توان کودکان را در زمینه‌ی ریاضیات هوششان را به صورت کلاس‌های جذاب به همراه بازی و سرگرمی فعال و تقویت نمود تا خودشان با رغبت کامل جذب این کلاس‌ها شوند.

۳- تقویت قدرت حافظه و افزایش مهارت‌های حفظیاتی بدین منظور می‌توان با ارائه کلاس‌ها و مسابقات مختلف در زمینه‌های حفظ قرآن مجید، حفظ اشعار شاعران

خانواده راهکارهای مناسبی را ارائه دهند. اگر خانواده کودکان و نوجوانان جزء گروه‌های پرخطر باشند و بزه‌های گوناگون را مرتکب شوند قطعاً آسیب جدی به کودک و نوجوان وارد می‌شود. نیروی انتظامی می‌تواند با ارائه مشاوره‌های دقیق و راهکارهای مناسب پیشگیری از بزه ارتكابی نماید، البته نیروی پلیس می‌تواند در این حوزه کودکان و نوجوانان را در زمینه‌های مختلف همچون پلیس همراه آموزش داده تا نکات کلیدی را به والدین و اعضای خانواده گوشزد کنند و این خود نیز یک زمینه‌سازی برای کودکان و نوجوانان است تا از ابتلا به بزه در آینده پیشگیری شود، حتی پلیس می‌تواند با آموزش مهارت‌های لازم در برابر حملات با سلاح، اقدامات لازم در برابر افراد بزهکار و معتادین، برخورد با توزیع کنندگان مواد مخدر، برخورد صحیح با متخلفین و مزاحمین نوامیس، شیوه صحیح امر به معروف و نهی از منکر و ... را آموزش دهد.

۲-۳-۴) جرایم مرتبط با محیط زندگی

محیط زندگی بسیار حائز اهمیت است، کودک و نوجوانی که در یک محله زندگی می‌کنند که نزدیک مدرسه و محل تحصیلشان است و آن محله از نظر امنیت دچار ضعف و مشکلات اساسی است قطعاً در برخورد با افراد خلافکار و گروه‌های تبهکاری تأثیرات منفی ایشان را جذب نموده و در ابتدا با تغییر پوشش ظاهری و مبدل شدن به شکل ایشان، تغییر لحن و لهجه صحبت و ... بروز می‌کند (دانش، ۱۳۷۴) تا جایی که برای اینکه خود را ثابت کند مجبور به انجام تخلفات سنگینی خواهد شد که سبب بزهکار شدن او می‌شود (شیری و آهی، ۱۳۹۵). نیروی انتظامی می‌تواند با استقرار واحدهای ثابت و سیار در نزدیکی مدارس و پارک‌های نزدیک مدارس تدابیر لازم جهت نظارت بر فعالیت دانش‌آموزان، افراد نزدیک مدرسه و گروه‌های در ارتباط با دانش‌آموزان را تعبیه نماید، به عبارت بهتر نیروی انتظامی با حضور و نظارت خود می‌تواند مانع بزرگی برای گرایش کودکان و نوجوانان در مدارس با بزه و گروه‌های تبهکاری و خلافکاران باشند و از

می‌توانند برای این قشر مفید باشند همانند ابزارهای فضای دیجیتال و ...

۹- آموزش مطالب درسی کاربردی؛ مدارس باید دروسی را برای کودکان و نوجوانان مرتب کنند که سعادت دنیوی و اخروی این قشر فراهم شود و از مواردی که کاربردی نیست و از علوم غربی غیر مفید و غیر کاربردی اجتناب شود.

۱۰- آموزش دقیق مطالب درسی تئوری و عملی؛ مدارس باید علاوه بر آموزش مطالب تئوری به صورت دقیق، از نظر عملی نیز دانش‌آموزان را آموزش دهند تا این آموزش در اذهان کودکان و نوجوانان نهادینه شود به عنوان مثال آموزش درس شیمی تنها به بحث تئوری نتیجه ماندگاری ندارد اما دانش‌آموز در برابر انجام عملی آزمایش شیمی این آزمایش را به ذهن خود می‌سپارد البته این آموزش عملی باید متناسب با محتوای درسی که قبلاً گفته شد باید کاربردی باشد.

علاوه بر موارد فوق‌الذکر مدرسه باید تمرکز اساسی بر روی آموزش و حمایت از رشد شناختی کودکان، مهارت‌های اجتماعی، مهارت‌های حل مشکلات شخصی، افزایش تجربیات دانش‌آموز و ... داشته باشد (سمامی، ۱۳۹۳).

۳-۴) پیشگیری مدرسه‌مدار از بزهکاری در ارتباط با نیروی انتظامی

مدارس می‌توانند با استفاده از ظرفیت نیروی انتظامی و با همکاری ایشان اقدامات مناسبی در زمینه‌ی پیشگیری از بزهکاری کودکان و نوجوانان تدارک ببینند. نیروهای متخصص پلیس در زمینه‌های جرایم مرتبط با خانواده، جرایم مرتبط با محیط زندگی، جرایم مرتبط با دانش‌آموزان و جرایم مرتبط با مربیان آموزش‌های لازم را در اختیار سه سطح مذکور قرار داده و از بزهکاری کودکان و نوجوانان پیشگیری نمایند.

۱-۳-۴) جرایم مرتبط با خانواده

مدارس می‌توانند با همکاری نیروی انتظامی و مشاوران زبده‌ی آنها در زمینه‌ی جرایم مرتبط با خانواده و اعضای

دانش‌آموزان از لحاظ سوء سابقه‌ی کیفری خود یا یکی از اعضای خانواده ایشان باشد. بنابراین یکی از راه‌های پیشگیری از بزهکاری کودکان و نوجوانان می‌تواند مورد فوق‌الذکر باشد.

۴-۳-۴) جرایم مرتبط با مربیان

گاهی برخوردهای نامناسب معلمان زمینه‌ساز دلسردی دانش‌آموزان از محیط درس و مدرسه و گرایش آنها به رفتارهای پرخطری چون خودکشی، تقابل به مثل، پرخاشگری، گرایش به اعتقادات انحرافی، گرایش به گروه‌های تبهکاری و... به همین دلیل نیاز به نظارت دقیق بر رفتار معلمان و پایش آنها است که این پایش به نظر می‌رسد ابتدا به ساکن وظیفه‌ی نیروی انتظامی باشد. در یک گزارش محلی از یکی از اولیاء دانش‌آموزان از مدرسه‌ای در سطح یک شهر کوچک چنین آمده که یکی از مربیان مدرسه‌ای راهنمایی با سابقه ۳۰ سال تدریس درس قرآن یک فرد بهایی است که پس از مدتی با دانش‌آموزان طرح دوستی ریخته و عامل انحرافات ایشان از دین اسلام و گرایش به فرقه ضاله بهائیت را فراهم می‌کند که البته این گزارش در اختیار پلیس قرار گرفت تا با ایشان برخورد مناسب شود اما معلوم نیست این شخص چه تعداد از افراد را به سمت فرقه ضاله کشانده و از دین خارج نموده است و چون این فرقه یک فرقه غیرقانونی و مخالف با نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران می‌باشد عملاً ترویج بزهکاری و تلاش برای جذب نیرو علیه حکومت می‌نماید بنابراین نیروی انتظامی باید در این زمینه ورود کند و از ظرفیت‌های اطلاعاتی خود استفاده نموده و مانع جذب و فعالیت چنین افرادی در سطح مدارس دولتی و غیردولتی نماید. پلیس نقش بسیار موثری در تامین امنیت دانش‌آموزان مدارس دارد و علاوه بر موارد فوق‌الذکر می‌توان امنیت دوچرخه‌سواری، عبور و مرور دانش‌آموزان، امنیت جاده‌ای، امنیت سرویس‌های مدارس و... را تامین نماید (لمبرت و مک‌گینتی، ۲۰۰۲).

افراد در معرض خطر حمایت کنند و بدین ترتیب پیشگیری‌های لازم را در این زمینه انجام دهند (قاسمی مقدم، ۱۳۸۶). دلیل ورود پلیس و نظارت وی در این حیطه بیشتر به دلیل عدم کفایت آموزش و نظارت خانواده و مدرسه در زمینه‌ی کنترل افراد مختلف در ارتباط با مدرسه می‌باشد بدین معنا که مربیان و مدیران مدارس و اولیای کودکان و نوجوانان با اعتمادی که به فرزند خود دارند از عنصر محیط غافل شده و او را در معرض مواجهه با افراد مختلفی قرار می‌دهند که بعضاً برخی از این افراد بزهکار بوده و به دنبال سوء استفاده از این قشر هستند بنابراین پلیس باید در این زمینه ورود کند و ابتدا با آموزش‌های لازم برای خانواده‌ها و کودکان و نوجوانان زمینه‌ی مواجهه صحیح با افراد بزهکار را آموزش دهد همچنین برخوردهای قاطعی با افراد خلافکاری که در اطراف مدارس یا پارک‌های نزدیک مدارس هستند نماید (آتکینسون، ۱۳۸۵).

۴-۳-۳) جرایم مرتبط با دانش‌آموزان

ممکن است در بین دانش‌آموزان مدارس، دانش‌آموزانی وجود داشته باشند که در محیط خارج از مدرسه با گروه‌های تبهکاری همچون: گروه‌های اراذل و اوباش، گروه‌های کیف قاپ و سارق، گروه‌های معتادین و توزیع‌کنندگان مواد مخدر، گروه‌های مروج فساد و فحشا، گروه‌های منحرف ادیان و فرق ضاله، گروه‌های توزیع‌کننده محصولات غیرمجاز و غیرقانونی در حوزه مواد غذایی، مکمل‌ها داروهای تقویتی و... در ارتباط باشند و بخواهند دانش‌آموزان سالم را نیز جذب این گروه‌ها کنند یا از آنها سوء استفاده نمایند (گیدنز، ۱۳۸۳) چون این قشر از جامعه افراد ضعیفی هستند و به سادگی و با تبلیغات جذب این گروه‌ها می‌شوند، نیروی انتظامی باید با همکاری مدارس این افراد را شناسایی و تیم‌های مرتبط با ایشان را سریعاً منهدم نماید و تلاش کند با کمک مدارس مانع از ورود چنین افرادی به جامعه دانش‌آموزی شوند، شاید بهترین راه طبقه‌بندی

هجده سالگی دوران نوجوانی است، عمده‌ی زمان فرد در دوران کودکی و نوجوانی در کشور ما در مدارس طی می‌شود اما از مهم‌ترین و ابتدایی‌ترین نهادهایی که در هدایت این قشر آسیب‌پذیر تاثیرگذار هستند، نهاد خانواده می‌باشد، خانواده مرکز امنیت و آرامش و بالندگی هر فردی است اما پس از رسیدن فرد به دوره‌ای که نیاز هست تا بتواند سواد کافی و دانش مورد نیاز برای زندگی در جامعه را کسب کند بیشترین زمان فرد در مدرسه طی می‌شود لذا گفته‌اند مدرسه خانه‌ی دوم است، با این توصیفات مدرسه باید بتواند از بزهکاری کودکان و نوجوانان پیشگیری کند و نگذارد به قشر بزهکاران افزوده شود و آینده‌ی فرد تباہ گردد. مدرسه نقش مهم و تعیین کننده در رشد و شکل دهی شخصیت کودکان داشته و با توجه به تحقیقات به عمل آمده همکاری این دو نهاد یعنی خانواده و مدرسه به صورت همدمند و سازمان یافته و با شناخت کافی از مسائل تعلیم و تربیت، نقش و حقوق متقابل و با بهره‌مندی از ظرفیت‌ها و توان یکدیگر می‌تواند زمینه ساز تربیت صحیح کودکان و پیشگیری از بزهکاری اطفال و نوجوان باشد. کودک و نوجوان در مدرسه با آسیب‌ها و جرایمی روبرو هستند، این جرایم به دو دسته تقسیم می‌شود؛ الف) جرایمی که اثر مستقیم بر روی فرد می‌گذارد؛ از جمله این جرایم می‌توان به استعمال دخانیات همانند سیگار و قلیان، استعمال مواد مخدر، جرایم مرتبط با فضای مجازی همچون پورنوگرافی، دوست‌یابی و ارتباط با جنس مخالف، حرمت شکنی‌ها و توهین‌های لفظی و... ب) جرایمی که اثر مستقیم هم بر فرد و هم بر اجتماع می‌گذارد؛ این جرایم شامل موارد متعددی است همچون توزیع و حمل مواد مخدر که می‌تواند افراد بسیاری را آلوده کند، ارتباط نامشروع که می‌تواند حیثیت و آبروی افراد را هدف قرار داده و حرمتشان را هتک کند و... پیشگیری مدرسه‌مدار از بزهکاری و راهکارهای عرفی پیشگیری از بزهکاری را می‌توان در چند بخش بررسی نمود؛ الف) پیشگیری مدرسه‌مدار از بزهکاری در ارتباط با خانواده؛ ب)

۴-۴) پیشگیری مدرسه‌مدار از بزهکاری در ارتباط با روانشناسان

روانشناسی از علمی است که می‌تواند بسیاری از مشکلات روانی کودک و نوجوان و خانواده‌های آنها را در ارتباط با محیط زندگی، شرایط زندگی، محیط تحصیل و... با برنامه‌ریزی دقیق و بر اساس تخصص و دانش نوین بر طرف نماید. تدابیر روانشناسی و روانشناختی می‌تواند جرایم مرتبط با حوزه‌ی فعالیت دانش‌آموزان و شخصیت ایشان را شناسایی و چاره‌جویی نماید. روانشناسان با علم خود می‌توانند در حوزه‌های مختلفی بر فعالیت کودک و نوجوان تاثیر گذاشته و از خروج ایشان از مسیر صحیح جلوگیری نمایند. حوزه‌های مختلفی از ساحت کودک و نوجوان وجود دارد که می‌تواند مورد مطالعه و درمان قرار گیرد از تغذیه گرفته تا مسائل عمیق روحی و عقده‌های ذهنی، روانشناس می‌داند نحوه تغذیه، نوع و میزان آن چه تاثیری بر خلق و خوی فرد می‌گذارد و می‌تواند با توصیه‌هایی ساده بسیاری از پرخاشگری‌ها را مداوا و چاره نماید. روانشناسان می‌توانند مسائل مرتبط با اختلافات خانوادگی، طلاق، تک فرزندی، چند فرزندی، عدم توجه به فرزندان، احساس حقارت، گوشه‌گیری، کناره‌گیر از جمع، خجالت، شرم بی‌مورد، بیش‌فعالی، کندهوشی، تیزهوشی، ضعف در تصمیم‌گیری، ضعف در دوست‌یابی، عدم تمایز صحیح از ناصحیح و بسیاری از موارد را که در این مقال نمی‌گنجد بررسی و چاره‌جویی مداوا یا تقویت نمایند (نجفی ابرندآبادی و هاشم بیگی، ۱۳۹۵) به همین دلیل روانشناسان می‌توانند در ارتباط با مدارس، اولیاء و مربیان و دانش‌آموزان در زمینه‌ی پیشگیری از بزهکاری بسیار مفید باشند و کودکان و نوجوانان را از ابتلاء به بزه از طریق علمی یاری دهند.

بحث و نتیجه‌گیری

کودکی و نوجوانی مرحله‌ی بسیار حساسی از زندگی هر فرد می‌باشد که در این دوران شخصیت فرد شکل می‌گیرد از نظر شرعی و قانونی به نظر می‌رسد از سن پنج تا پانزده سالگی دوران کودکی و از سن پانزده تا

دارابی، شهرداد، و پاکروان نمین، مهدیه. (۱۳۹۶). تاثیر حضور روانشناس مدارس در پیشگیری رشدمدار از بزهکاری اطفال (با تاکید بر آموزه‌های اسلامی). فصلنامه تخصصی مطالعات فقهی و فلسفی، ۸(۲۹)، ۱۰۵-۱۳۱.

دانش، تاجمان. (۱۳۷۴). مجرم کیست؟ جرم‌شناسی چیست؟ تهران: انتشارات کیهان.

رجبی‌پور، محمود. (۱۳۸۲). راهبردهای پیشگیری از جرم. فصلنامه دانش انتظامی، ۵(۳)، ۱۵-۳۰.

رجبی‌پور، محمود. (۱۳۸۷). بزهکاری دانش‌آموزان و امکان پیشگیری اجتماعی رشدمدار. مجله دانش انتظامی، ۱۰(۲)، ۱۵۱-۱۲۸.

سبحانی‌نژاد مهدی، یوزباشی، علیرضا، عیوضی، مریم، و همان دوست، زهرا. (۱۳۸۷). تبیین چالش‌ها و راهکارهای بهره‌گیری از فعالیت‌های فوق برنامه مدارس جهت تربیت شهروندی دانش‌آموزان، مجموعه مقالات اولین همایش آموزش و یادگیری غیررسمی، مشهد: دانشگاه فردوسی.

سمامی، ساجده. (۱۳۹۳). پیشگیری کیفی از بزه دیدگی کودکان در مدارس، تهران: انتشارات کتیبه.

شامیاتی، هوشنگ. (۱۳۷۲). بزهکاری اطفال و نوجوانان، تهران: نشر ویستار.

شیری، هوشنگ، و آهی، پرویز. (۱۳۹۵). نقش پلیس در پیشگیری از بزه دیدگی مکرر با تکیه بر اسناد بین‌المللی. فصلنامه انتظام اجتماعی، ۸(۱)، ۸۹-۱۱۴.

غفوی غروی، حسن. (۱۳۵۹). انگیزه‌شناسی جنایی (پژوهشی درباره‌ی بزهکاری اطفال و نوجوانان در ایران). نشر دانشگاه ملی ایران.

فتح‌اللهی، سیدسیامک. (۱۳۸۸). پلیس و شیوه‌های نوین پیشگیری از بزهکاری اطفال و نوجوانان (مطالعه موردی در چند کشور جهان). مجموعه مقالات برگزیده همایش علمی کاربردی پلیس و نظام عدالت برای کودکان و نوجوانان. چاپ و نشر حدیث کوثر، دفتر تحقیقات کاربردی پلیس پیشگیری ناجا.

قاسمی مقدم، حسن. (۱۳۸۶). پیشگیری انتظامی از جرم، جزوه آموزشی، کمیسیون پیشگیری از جرم، مرکز مطالعات راهبردی معاونت حقوقی و توسعه قضایی قوه قضائیه.

کاری‌یو، روبر. (۱۳۸۱). مداخله روانشناختی-اجتماعی زودرس در پیشگیری از رفتارهای مجرمانه، ترجمه دکتر علی حسین نجفی ابرندآبادی، مجله تحقیقات حقوقی، (۳۵)، ۳۶.

پیشگیری مدرسه‌مدار از بزهکاری؛ (ج) پیشگیری مدرسه‌مدار از بزهکاری در ارتباط با نیروی انتظامی؛ (د) پیشگیری مدرسه‌مدار از بزهکاری در ارتباط با روانشناسان که هر کدام به نوبه‌ی خود تاثیر بسیار زیادی در پیشگیری از بزهکاری کودکان و نوجوانان دارند.

موازن اخلاقی

در تمام مراحل پژوهش سعی شد اصول اخلاقی مورد توجه قرار گیرد.

تشکر و قدردانی

از همه افراد شرکت‌کننده در پژوهش و همه افرادی که در اجرای این پژوهش همکاری داشتند تشکر و قدردانی می‌شود.

مشارکت نویسندگان

همه نویسندگان این پژوهش در طراحی، مفهوم‌سازی، روش‌شناسی، گردآوری داده‌ها، تحلیل آماری داده‌ها، پیش‌نویس، ویراستاری و نهایی‌سازی نقش یکسانی داشتند.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان، این مقاله حامی مالی و تعارض منافع ندارد.

References

- ابراهیمی، نصیبه، کلانتری، کیومرث، و صفری کاکرودی، عابدین. (۱۳۹۶). پیشگیری پلیس محور از بزه‌دیدگی کودکان در مدارس و راهکارهای آن، فصلنامه تحقیقات حقوق خصوصی و کیفی، (۳۳)، ۳۳-۴۲.
- آتکینسون، آن. (۱۳۸۵). پلیس جامعه محور در مدرسه، ترجمه سروش بهربر، دانشگاه علوم انتظامی.
- اردشیر، مرتضی. (۱۳۸۶). تربیت کودک در بیان پیامبر اعظم(ص)، انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی واحد خمین.
- آزموده، ادريس. (۱۳۹۰). نقش خانواده در پیشگیری از وقوع جرم، پیشگیری رشدمدار، مجموعه مقالات ارسالی اولین همایش ملی پیشگیری از جرم، دفتر تحقیقات کاربردی پلیس پیشگیری ناجا، تهران: نشر حدیث کوثر.
- حسینی‌خواه، سیدجواد. (۱۳۸۹). تنبیه بدنی کودکان، قم: مرکز فقهی ائمه اطهار(ع).

- میرمحمدصادقی، حسین. (۱۳۸۱). ملاحظاتی در مورد پیشگیری از وقوع جرم. فصلنامه تحقیقات حقوقی، شماره (۳۵، ۳۶).
- نجفی ابرندآبادی، علی حسین. (۱۳۷۸). پیشگیری از بزهکاری و پلیس محلی. تحقیقات حقوقی، (۲۵، ۲۶).
- نجفی ابرندآبادی، علی حسین، و هاشم بیگی، حمید. (۱۳۹۰). دانشنامه جرم‌شناسی، تهران: انتشارات گنج دانش.
- نجفی ابرندآبادی، علی حسین، و هاشم بیگی، حمید. (۱۳۹۵). دانشنامه جرم‌شناسی، تهران: انتشارات گنج دانش.
- Ardeshir, M. (2007). Child education in the words of the great prophet (pbuh), Khomein Branch Islamic Azad University Publications. (In Persian)
- Atkinson, A. (2006). Community-oriented police in the school, translated by Soroush Behrbar, University of Police Sciences. (In Persian)
- Azmoudeh, E. (2011). The role of the family in the prevention of crime, development-oriented prevention, a collection of articles submitted to the first national crime prevention conference, Naja Prevention Police Applied Research Office, Tehran: Hadith Kotsar Publishing House. (In Persian)
- Barron, K. E., & Harackiewicz, J. M. (2003). Achievement goals and optimal motivation: Testing multiple goal models. *Journal of Personality and Social Psychology*, 80(5), 706–722. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.80.5.706>
- Danesh, T. (1995). Who is the culprit? What is criminology? Tehran: Keihan Publications. (In Persian)
- Darabi, S., & Pakravan Namin, M. (2017). The effect of the presence of a school psychologist in the growth-oriented prevention of child delinquency (with emphasis on Islamic teachings). *Specialized Quarterly Journal of Jurisprudence and Philosophical Studies*, 8(29), 105-131. (In Persian)
- Daumiller, M.; Dickhäuser, O.; Dresel, M. University instructors' achievement goals for teaching. *J. Educ. Psychol.* 2019, 111, 131–148.
- De Smedt, F., Landrieu, Y., De Wever, B., & Van Keer, H. (2023). The role of writing motives in the interplay between implicit theories, achievement goals, self-efficacy, and writing performance. *Frontiers in Psychology*, 14. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1149923>
- Ebrahimi, N., Kalantari, K., & Safari Kakarodi, A. (2017). Police-oriented prevention of child victimization in schools and its solutions, کتولی‌نژاد، خدابخش. (۱۳۹۰). نقش خانواده در پیشگیری از جرم، پیشگیری رشدمدار، مجموعه مقالات ارسالی اولین همایش ملی پیشگیری از وقوع جرم، دفتر تحقیقات کاربردی پلیس پیشگیری ناجا، تهران: نشر حدیث.
- کرمی، داوود، و عبداللهی، منوچهر. (۱۳۹۵). پیشگیری از بزهکاری اطفال با رویکرد خانواده و مدرسه‌مدار در سیاست جنایی ایران، مجله تحقیقات حقوق تطبیقی ایران و بین‌الملل، ۹(۳۳)، ۱۱۵–۱۴۰.
- کی‌نیا، مهدی. (۱۳۹۲). مبانی جرم‌شناسی، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- گل‌محمدی، فرهود. (۱۳۹۰). نگاهی بر نقش حفظ و تقویت ارزش‌ها در جوانان در پیشگیری از وقوع جرم، پیشگیری رشدمدار، مجموعه مقالات ارسالی اولین همایش ملی پیشگیری از جرم، دفتر تحقیقات کاربردی پلیس پیشگیری ناجا، تهران: نشر حدیث کوثر.
- گیدنز، آنتونی. (۱۳۸۳). جامعه‌شناسی، ترجمه محسن ثلاثی، تهران: نشر نی.
- متولی‌زاده نائینی، نفیسه. (۱۳۸۶). پیشگیری رشدمدار. مطالعات پیشگیری از جرم، ۲(۲)، ۱۴۲–۱۲۳.
- محمدنسل، غلامرضا. (۱۳۸۷). پلیس و سیاست پیشگیری از جرم. تهران: نشر دفتر تحقیقات کاربردی پلیس پیشگیری ناجا.
- محمدی‌اصل، عباس. (۱۳۸۵). بزهکاری نوجوانان و نظریه‌های انحراف اجتماعی، تهران: علم.
- معظمی، شهلا. (۱۳۹۱). بزهکاری کودکان و نوجوانان، تهران: دادگستر.
- معین، محمد. (۱۳۸۷). فرهنگ فارسی معین، تهران: انتشارات فرهنگ نما.
- مهدوی، محمود، و اختری، نیکزاد. (۱۳۹۱). خانواده، کنترل اجتماعی و پیشگیری از بزهکاری اطفال و نوجوانان، مطالعات پیشگیری از جرم.
- موذن زادگان، حسنعلی. (۱۳۸۳). کودکان و نوجوانان معارض با قانون و واکنش‌های اجتماعی، مندرج در علوم جنایی، مجموعه مقالات در تجلیل از استاد دکتر محمد آشوری، تهران: انتشارات سمت.
- موسوی، عافیة السادات. (۱۳۹۰). بزهکاری اطفال و نوجوانان، تهران: نشر مجد.
- میرخلیلی، سیدمحمود. (۱۳۸۸). پیشگیری وضعی از بزهکاری با نگاهی به سیاست جنایی اسلام، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.

- 2206–2212.
<https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2015.12.031>
- Kali Soyer, M. & Kirikkanat, B. (2019). Undergraduates' Achievement Goal Orientations, Academic Self-Efficacy and Hope as the Predictors of Their Learning Approaches. *European Journal of Educational Research*, 8 (1), 99-106. DOI: 10.12973/euler.8.1.99
- Kariyo, R. (2002). Early psychological-social intervention in the prevention of criminal behavior, translated by Dr. Ali Hossein Najafi Abrandabadi, *Journal of Legal Research*, (35, 36). (In Persian)
- Karmi, D., & Abdullahi, M. (2016). Prevention of juvenile delinquency with a family and school-oriented approach in Iran's criminal policy, *Iranian and International Comparative Law Research Journal*, 9(33), 115-140. (In Persian)
- Katulinejad, K. (2011). The role of the family in crime prevention, development-oriented prevention, a collection of articles submitted to the first national crime prevention conference, Naja Prevention Police Applied Research Office, Tehran: Hadith Publishing House. (In Persian)
- Keynia, M. (2013). *Fundamentals of Criminology*, Tehran: Tehran University Press. (In Persian)
- Liu, X., Gao, X., & Ping, S. (2019). Post-1990s college students academic sustainability: the role of negative emotions, achievement goals, and self-efficacy on academic performance. *Sustainability*, 11(3), 775.
- Mahdavi, M., & Akhtari, N. (2012). Family, social control and prevention of juvenile delinquency, crime prevention studies. (In Persian)
- Mir Mohammad Sadeghi, H. (2002). Considerations on crime prevention. *Legal Research Quarterly*, No. (35, 36). (In Persian)
- Mirkhalili, S. M. (2009). Situational prevention of delinquency with a look at Islamic criminal policy, Tehran: Research Institute of Islamic Culture and Thought. (In Persian)
- Moazenzadegan, H. A. (2014). Children and adolescents in conflict with the law and social reactions, included in criminal sciences, a collection of articles in honor of professor Dr. Mohammad Ashuri, Tehran: Smet Publications. (In Persian)
- Moazzami, S. (2012). *Delinquency of children and adolescents*, Tehran: Dadgstar. (In Persian)
- Moein, M. (2008). *Farhang Farsi Moin*, Tehran: Farhang Nama Publications. (In Persian)
- Mohammad Nasl, G. (2008). *Police and crime prevention policy*. Tehran: Publication of Naja Private and Criminal Law Research Quarterly, (33), 33-42. (In Persian)
- Elliot, A. J. (2005). "Goals a conceptual history of the achievement goal construct," in *Handbook of Competence and Motivation*, eds A. J. Elliot and C. S. Dweck (New York, NY: The Guilford Press), 52–72
- Elliot, A. J., & McGregor, H. A. (2001). A 2 x 2 achievement goal framework. *J. Pers. Soc. Psychol.* 80, 501–519. doi: 10.1037//0022-3514.80.3.50
- Elliot, A. J., Dweck, C. S., & Yeager, D. S. (Eds.). (2017). *Handbook of motivation and competence: Theory and application* (2nd ed.). The Guilford Press
- Erabi, A., & Sediqi Arfai, F. (2020). The relationship between study habits, achievement goals and academic self-efficacy with high school students' exam anxiety. *Educational Psychology Studies*, 17(38), 105-124. (In Persian)
- Fathollahi, S. S. (2009). Police and new ways to prevent juvenile delinquency (a case study in several countries). Collection of selected articles of the applied scientific conference of police and justice system for children and teenagers. Publication of Hadith Kausar, Office of Applied Research of Naja Prevention Police. (In Persian)
- Ghafavi Gharavi, H. (1970). *Criminal motivation (research on juvenile delinquency in Iran)*. Published by the National University of Iran. (In Persian)
- Ghasemi Moghadam, H. (2007). *Criminal prevention of crime, educational booklet*, Crime Prevention Commission, Center for Strategic Studies of the Legal Vice-Chancellor and Judicial Development of the Judiciary. (In Persian)
- Giddens, A. (2004). *Sociology*, translated by Mohsen Talasi, Tehran: Ney Publishing. (In Persian)
- Golmohammadi, F. (2011). A look at the role of maintaining and strengthening values in young people in crime prevention, development-oriented prevention, collection of articles submitted to the first national crime prevention conference, Naja Prevention Police Applied Research Office, Tehran: Hadith Kausar Publishing. (In Persian)
- Hosseinkhah, S. J. (2010). *Corporal punishment of children*, Qom: Jurisprudence Center of Imams Athar (AS). (In Persian)
- Huang, H. (2016). Media use, environmental beliefs, self-efficacy, and pro-environmental behavior. *Journal of Business Research*, 69(6),

- achievement in adolescence: a review of the literature and two longitudinal studies. *Dev. Psychol.* 56 795–814. 10.1037/dev0000898
- senko, C., & Dawson, B. (2017). Performance-approach goal effects depend on how they are defined: Meta-analytic evidence from multiple educational outcomes. *Journal of Educational Psychology*, 109(4), 574–598. <https://doi.org/10.1037/edu0000160>
- Senko, C., Hulleman, C. S., & Harackiewicz, J. M. (2019). Achievement goal theory at the crossroads: Old controversies, current challenges, and new directions. *Educational Psychologist*, 46, 26–47.
- Shaked, L., & Altarac, H. (2023). The possible contribution of procrastination and perception of self-efficacy to academic achievement. *Journal of Further and Higher Education*, 47(2), 197-214.
- Shambiati, H. (1993). *Delinquency of children and adolescents*, Tehran: Wistar Publishing. (In Persian)
- Shiri, H., & Ahi, P. (2016). The role of the police in preventing repeated victimization based on international documents. *Social Order Quarterly*, 8(1), 114-89. (In Persian)
- Sobhaninejad, M, Yuzbashi, A., Eyvazi, M., & Hamandoost, Z. (2008). Explaining the challenges and solutions of using the extracurricular activities of schools for the citizenship education of students, collection of articles of the first non-formal education and learning conference, Mashhad: Ferdowsi University. (In Persian)
- Stavropoulou Georgia, Dimitrios Stamovlasis, (2023). Probing the effects of perceived teacher goals and achievement-goal orientations on students' self-efficacy, cognitive and metacognitive strategies in writing: A person-centered approach *Learning and Motivation* 82.
- Van Yperen, N. W., Blaga, M., & Postmes, T. (2015). A meta-analysis of the impact of situationally induced achievement goals on task performance. *Human Performance*, 28(2), 165-182.
- Preventive Police Applied Research Office. (In Persian)
- Mohammadi Asal, A. (2006). *Juvenile delinquency and theories of social deviance*, Tehran: Alam. (In Persian)
- Motevalizaed Naini, N. (2007). Growth oriented prevention. *Crime Prevention Studies*, 2(2), 142-123. (In Persian)
- Mousavi, A. (2011). *Delinquency of children and adolescents*, Tehran: Majid Publishing House. (In Persian)
- Najafi Abrandabadi, A. H. (1999). Crime prevention and local policing. *Legal research*, (25, 26). (In Persian)
- Najafi Abrandabadi, A. H., & Hashem Beigi, H. (2011). *Encyclopedia of Criminology*, Tehran: Ganj Danesh Publications. (In Persian)
- Najafi Abrandabadi, A. H., & Hashem Beigi, H. (2016). *Encyclopedia of Criminology*, Tehran: Ganj Danesh Publications. (In Persian)
- Noordzij, G., Giel, L. & van Mierlo, H. A meta-analysis of induced achievement goals: the moderating effects of goal standard and goal framing. *Soc Psychol Educ* 24, 195–245 (2021). <https://doi.org/10.1007/s11218-021-09606-1>
- Rajabipour, M. (2003). Crime prevention strategies. *Police Science Quarterly*, 5(3), 15-30. (In Persian)
- Rajabipour, M. (2008). Students' delinquency and the possibility of developmental social prevention. *Police knowledge magazine*. 10(2), 151-128. (In Persian)
- Rastgar, A., Seyf, M. H., Mazlounian, S., Talebi, S., & Ghorban Jahrami, R. (2015). The mediating role of self-efficacy, anxiety and coping styles in the relationship between achievement goals and academic performance in statistics. *Bimonthly scientific-research journal of a new approach in educational management*, 6(22), 146-123. (In Persian)
- Sahin, E.; Çekin, R.; Yazıcılar Özçelik, İ. Predictors of Academic Achievement among Physical Education and Sports Undergraduate Students. *Sports* 2018, 6, 8.
- Samami, A. (2014). *Criminal Prevention of Children's Victimization in Schools*, Tehran: Katiba Publications. (In Persian)
- Samareh, S., & Khezri Moghadam, N. (2015). The relationship between achievement goals and academic self-efficacy; Mediating role of academic conflict. *Bimonthly Scientific-Research Education Strategies in Medical Sciences*. 8(6), 20-13. (In Persian)
- Scherrer V., Preckel F., Schmidt I., Elliot A. J. (2020). Development of achievement goals and their relation to academic interest and